

บทที่ 5

การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร เพื่อการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐ

การวิจัยได้ศึกษาศักยภาพของกลุ่มในประเด็นการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาคประชาคมอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมด 6 กลุ่มเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ อาศัยการวิเคราะห์และประเมินผลโดยใช้แบบจำลอง Diamond Model ของ Michael E. Porter และแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีปัจจัยส่งเสริมและท้าทายสู่ความเป็นเลิศต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของกลุ่มเกษตรกร ประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition) 2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition) 3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries) 4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry) 5) รัฐบาล (Government) และ 6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance) ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

5.1 การเพิ่มศักยภาพด้านการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐของกลุ่มเกษตรกร

5.1.1 กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลสันป่าเป้า อำเภอสันทราย

ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

กลุ่มมีสมาชิกจำนวน 60 คน โดยมีสมาชิกในกลุ่มที่มีทักษะและความชำนาญในเรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำน้ำหมักชีวภาพ การเพาะปลูกพืชแบบผสมผสานกับแนวทางเกษตรธรรมชาติ และการเลี้ยงไส้เดือนดินในการทำการเกษตร ส่วนต้นทุนในการทำงานได้แก่ ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต วันละ 300 บาท/คน และกลุ่มเกษตรกรมีต้นทุนในการจัดการ ประมาณปีละ 6,000 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่ที่จะเป็นดินประเภท ดินร่วน และมีการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ แหล่งน้ำที่กลุ่มเกษตรกรใช้ในการเพาะปลูกน้ำจากน้ำบาดาลชลประทานเขื่อนแม่กวง และน้ำฝนธรรมชาติ ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรมีความเหมาะสมในการทำเกษตร ทั้งคุณภาพของดินที่ดีและน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกที่เพียงพอ

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

กลุ่มเกษตรกรมีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้โดยการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้ศึกษาดูงานด้านเกษตรอินทรีย์ และแปลงของประธานกลุ่ม ยังได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์เป็นแปลงตัวอย่างของชุมชน

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

กลุ่มเกษตรกรไม่เคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงาน

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนหนทางที่สะดวกต่อการขนส่งสินค้าเกษตร ในพื้นที่มีระบบอินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ ที่สามารถใช้ได้ในพื้นที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกร โดยกลุ่มเกษตรกรมี facebook ที่ใช้ชื่อว่า เพียงดิน เพื่อการประชาสัมพันธ์ และขายสินค้าเกษตร ส่วนระบบสาธารณสุขมีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกพื้นที่ คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดี

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตรของกลุ่มจะขายปลีกทั้งหมด ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อมาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) สินค้าเกษตรมีคุณภาพและมาตรฐานที่ดี ส่วนการคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) จะซื้อขายโดยใช้เงินสดจ่ายทันทีที่ได้รับสินค้า

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มมีความต้องการในระดับชุมชน โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มลูกค้าชาวไร่ ซึ่งมีอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) ผู้ซื้อจะเดินทางไปซื้อสินค้าด้วยตนเอง ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) คือ สินค้าของกลุ่มมีรชาติอ้อย และมีความปลอดภัย ปัจจัยความต้องการที่เกื้อหนุน คือ กลุ่มเกษตรกรมักได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายองค์กร คือ กลุ่มเกษตรกรมีเป้าหมายต้องการพัฒนาสินค้าเกษตรให้เป็นอินทรีย์ทั้งหมด และสามารถส่งขายไปยังนอกพื้นที่หรือในต่างประเทศได้ การสร้างตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ไว้ในชุมชน และสามารถพัฒนาพื้นที่สู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนการแข่งขันภายในประเทศ (Domestic rivalry) ตลาดสินค้ามีการแข่งขันแต่เป็นลักษณะที่เป็นเครือข่ายกัน

5) รัฐบาล (Government)

กลุ่มเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือจากกรมพัฒนาที่ดิน ผ่านการอบรมและการปฏิบัติงานร่วมกัน ในเรื่อง การเพาะปลูกพืชในระบบอินทรีย์แบบผสมผสาน การพัฒนาพื้นที่ทั้งตำบลเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

6) เหตุสุตวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกรจะปลูกพืชผักแบบผสมผสานในพื้นที่ของตนเอง ทำให้สินค้าเกษตรมีความหลากหลาย สามารถสร้างรายได้แก่เกษตรกรในทุกฤดูกาล

สรุปแนวทางการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐของกลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย

(1) การส่งเสริมการเกษตรแก่กลุ่มเกษตรกร เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรและวิทยากรที่ให้ความรู้กับเกษตรกร เพื่อเกษตรกรจะได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาฟาร์มของตนเอง ซึ่งการส่งเสริมการเกษตรจะเป็นในรูปแบบของการวิจัย โดยผลการวิจัยทางการเกษตรจะไม่ใช่จริงได้ ถ้าไม่ได้เผยแพร่ให้แก่เกษตรกรให้นำไปใช้ในการพัฒนาการเกษตรของกลุ่มต่อไป

(2) การส่งเสริมเกษตรกร โดยใช้หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการทำการเกษตร ซึ่งเกษตรกรในตำบลสันป่าเปาทุกครัวเรือนยึดถือการทำการเกษตรอินทรีย์แบบพอเพียง เน้นให้คนในชุมชนอยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี รักษาชีพในการทำการเกษตร มีสุขภาพที่ดีขึ้นทั้งของผู้ผลิตและผู้บริโภค ลดปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในดิน และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมให้กลับมาดีขึ้น

(3) กลุ่มเกษตรกรควรได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านแหล่งเงินทุน ด้านความรู้ ด้านการผลิต การบัญชี และการตลาด เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ องค์การอาหารและยา สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยข้าว และกรมพัฒนาที่ดิน เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีความรู้มาพัฒนาการผลิต และการตลาดสินค้าเกษตรของตนให้เกิดความยั่งยืน

(4) เกษตรกรควรเริ่มสนใจ เรื่อง การส่งเสริมด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ เพื่อการจัดการกระบวนการผลิต ซึ่งช่วยลดต้นทุนในการผลิต ย่นระยะเวลาในการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตรรวมถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรให้ดียิ่งขึ้น

5.1.2 กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู ตำบลชมพู อำเภอสารภี

ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกกลุ่มจำนวน 40 กว่าครัวเรือน โดยจะทำการเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่ของตนเอง แบ่งเป็นกลุ่มเลี้ยงปลา จำนวนสมาชิก 40-50 คน และกลุ่มแปรรูปปลาแดดเดียว/ปลาต้ม จำนวนสมาชิก 10-20 คน ในกลุ่มมีสมาชิกที่มีทักษะความชำนาญในด้านการทำเกษตรในระบบอินทรีย์ และมีสมาชิกในกลุ่มอีก 12 ราย ที่ทำการเกษตรอินทรีย์และได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการประมงที่ดี (Good Agriculture Practice,GAP) หรือ safety level (GAP) กลุ่มเกษตรกรไม่มีต้นทุนด้านแรงงาน เนื่องจากจะเลี้ยงปลาและดูแลกันเองในแต่ละครัวเรือน ส่วนต้นทุนในด้านการจัดการของกลุ่มเกษตรกร ได้แก่ (1) ค่าวัสดุดิบ ประมาณ 5,500 บาท (2) ค่าถุงบรรจุภัณฑ์ ถุงละ 10 บาท และ (3) ค่าสติ๊กเกอร์ฉลากสินค้า ดวงละ 5 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่จะเป็นดินประเภท ดินเหนียว ซึ่งสามารถเพาะปลูกพืชได้ทุกชนิด และพื้นที่กลุ่มเกษตรกรใกล้กับแหล่งน้ำ (แม่น้ำแม่กวง และแม่น้ำปิง) ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของพื้นที่เพาะปลูกมีความเหมาะสมในการทำการเกษตร และมีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตร

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกที่เชี่ยวชาญในด้านการผลิต การตลาด และการแปรรูป และยังมีสมาชิกกลุ่มที่เป็นอาสาสมัครด้านการแปรรูปสินค้าเกษตรในชุมชน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่เคยให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมด้านความรู้ ด้านการผลิต การเลี้ยงปลาในระบบอินทรีย์ และการดูแลระบบการเลี้ยงปลา จากกรมวิชาการเกษตร สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเทศบาลตำบลหมอก

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

กลุ่มเกษตรกรไม่เคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานใด ๆ

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนขนส่งสินค้าที่สะดวก ระบบสื่อสารมีทั้งระบบอินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ ที่สามารถใช้ได้ในพื้นที่กลุ่มเกษตรกร และมี webpage ของกลุ่มเกษตรกร ส่วนระบบสาธารณสุขมีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกพื้นที่ คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดี สภาวะแวดล้อมดี และบริเวณใกล้เคียงกลุ่มเกษตรกรส่วนมากจะทำเกษตรอินทรีย์

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตร (ปลานิลแคดเดียวและปลานิลส้ม) ของกลุ่มเกษตรกร จะขายส่งแก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ทั้งหมด ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) สินค้าเกษตรมีคุณภาพที่สูง ปลอดภัย สะอาด และมีรสชาติที่ดี มีการบรรจุภัณฑ์แบบสูญญากาศ การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) การซื้อขายจะจ่ายเป็นเงินสดให้แก่เกษตรกรทันทีที่ได้รับสินค้า

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มลูกค้าประจำรายใหญ่ โดยอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ทางกลุ่มไม่สามารถผลิตให้ได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด เนื่องจากทางกลุ่มยังไม่สามารถควบคุมปริมาณสินค้าในแต่ละรอบการผลิตได้ เพราะกลุ่มเกษตรกรใช้การเลี้ยงแบบอินทรีย์ทั้งหมด ปลาจึงเจริญเติบโตตามธรรมชาติ น้ำหนักและขนาดจึงไม่แน่นอน

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) เกษตรกรจะขนส่งสินค้าเกษตร (ปลานิลแดงเดี่ยวและปลานิลส้ม) ให้ลูกค้าด้วยตนเอง ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) มีเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะผู้บริโภคปัจจุบันหันมาดูแลสุขภาพกันมากขึ้น และสินค้าของกลุ่มมีความน่าเชื่อถือ

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสินค้าของเกษตรกรมีตลาดเฉพาะ

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายองค์กร คือ กลุ่มเกษตรกรต้องการพัฒนาในด้านการตลาด และการพัฒนาตัวสินค้าเกษตรให้เป็นที่ต้องการของตลาดในทุกเพศทุกวัย รวมไปถึงการแปรรูปสินค้าสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าให้หลากหลาย ส่วนการแข่งขันภายในประเทศ (Domestic rivalry) กลุ่มเกษตรกรไม่ได้รับผลกระทบในประเด็นนี้

5) รัฐบาล (Government)

กลุ่มเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือจากกรมวิชาการเกษตร สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเทศบาลตำบลชมพู ทั้งในด้านความรู้และเงินทุน ในด้านความรู้เน้นพัฒนาต่อยอดการเลี้ยงปลาให้ได้คุณภาพสูงสุดและการแปรรูปต่อยอดสินค้าปลาแดงเดี่ยว และยังมีการจัดทำระบบการเลี้ยงปลาอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร รับสินค้าของกลุ่มเกษตรกรมาขายในตลาดของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ นอกจากนี้ยังมีการติดตาม ประเมินผลการทำงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีเหตุสุดวิสัย หรือโอกาสใด ๆ

สรุปแนวทางการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐของกลุ่มชุมชนประมง
ครบวงจรท้องถิ่น ตำบลชมพู อำเภอสารภี คือ

(1) การส่งเสริมการเกษตรแก่กลุ่มเกษตรกรประมงครบวงจรท้องถิ่น ตำบลชมพู เป็น
การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรและวิทยาการที่ให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกร เพื่อเกษตรกร
จะได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาฟาร์มของตนเอง ทำให้เกษตรกรมีแนวทางในการพัฒนา
สินค้าและเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตสินค้าเกษตร

(2) การส่งเสริมเกษตรกรโดยใช้หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการทำ
การเกษตร ซึ่งกลุ่มเกษตรกรนี้ มีการทำการเกษตรในระบบอินทรีย์ทั้งหมด โดยมุ่งเน้นสุขภาพที่ดี
ของเกษตรกรและผู้บริโภค ผู้นำชุมชนจึงต้องส่งเสริมสมาชิกให้มีความมุ่งมั่นและแน่วแน่ใน
การทำการเกษตรอินทรีย์บนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(3) กลุ่มเกษตรกรควรได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและ
หน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านแหล่งเงินทุน ด้านความรู้ ด้านการผลิต การบัญชี และ
การตลาด เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีความรู้มาพัฒนาการผลิต และการตลาดสินค้าเกษตร
ของตนให้เกิดความยั่งยืน และสามารถเข้าสู่การแข่งขันในตลาดอาเซียนได้

(4) เกษตรกรควรได้รับการส่งเสริมในเรื่องเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ เพื่อการจัดการ
กระบวนการผลิต ซึ่งช่วยลดต้นทุนในการผลิต ย่นระยะเวลาในการผลิต และการเพิ่มประสิทธิภาพ
ทางการผลิต จนเกษตรกรสามารถควบคุมปริมาณสินค้า (ปลาชนิด) ในแต่ละรอบการผลิตได้อย่างมี
คุณภาพและมาตรฐานที่ดี

(5) การสร้างกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายที่เข้มแข็ง เพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การวางแผน
การผลิต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของกันและกัน เพื่อสร้างความมั่นคง
ในอาชีพ ความร่วมมือกันที่เป็นประโยชน์ต่อการทำการเกษตร

5.1.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านต้นกอเกิด ตำบลบ้านกลาง อำเภอสัน
ป่าตอง

ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้
สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง กลุ่มเกษตรกรเริ่มต้นมีจำนวนสมาชิก 40 คน ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มจำนวน 67 คน เนื่องจากเห็นต้นแบบผู้นำของกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นประสบความสำเร็จ คนในชุมชนจึงเริ่มสนใจที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร โดยสมาชิกในกลุ่มที่มีทักษะและความชำนาญในด้านต่าง ๆ คือ (1) นางเครือวัลย์ เตชะบุตร มีทักษะความชำนาญในการผลิตสินค้า (2) นางนฤมล ชัยปราการ มีทักษะความชำนาญในการตรวจเช็คควบคุมมาตรฐาน QC และเช็คความเรียบร้อยของตัวสินค้าเกษตร และ (3) นางกมลวัลย์ มีทักษะความชำนาญในการออกแบบ และการทำผลิตภัณฑ์ ส่วนต้นทุนในการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต โดยแบ่งเป็นค่าแรงงาน ผู้หญิง ทำข้าวแต๋น วันละ 150 บาท/คน ถ้าทำหลายอย่าง วันละ 200 บาท/คน ส่วนผู้ชาย ทำข้าวเกรียบ วันละ 300 บาท/คน และกลุ่มเกษตรกรยังมีต้นทุนในการจัดการอื่น ๆ ดังนี้ (1) ค่าน้ำ เดือนละ 100 บาท (2) ค่าไฟฟ้า เดือนละ 250 บาท (3) ค่าโทรศัพท์ เดือนละ 200 บาท (4) ค่าปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ค่าแก๊ส และค่าถุงแก้ว เป็นต้น รวมทั้งหมดประมาณ เดือนละ 21,000 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร ส่วนวัสดุและส่วนผสมในการผลิตสินค้าทางกลุ่มเกษตรกรจะใช้ผลผลิตทางการเกษตรของคนในชุมชน

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ทั้งด้านการผลิต การตลาด การประชาสัมพันธ์ และการจัดการบัญชี อีกทั้งเกษตรกรยังสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในการผลิต การตลาด และการแปรรูป เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ ขั้นตอนในการแปรรูปสินค้าเกษตรแก่ผู้ที่สนใจได้ นอกจากนี้กลุ่มยังมีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านความรู้แก่กลุ่มเกษตรกรในด้านการผลิต การบรรจุภัณฑ์ และการตลาด จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ องค์การอาหารและยา สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานที่เคยให้แหล่งเงินทุนสนับสนุนในการพัฒนาการผลิต จากสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง ในเรื่องการทำข้าวเกรียบ องค์การบริหารส่วน

ตำบลบ้านกลาง ในเรื่องการทำลำไยอบแห้ง กลุ่มออมทรัพย์ ในเรื่องการทำกล้วยฉาบ และ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในเรื่องการทำข้าวแต๋น

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนหนทางที่สะดวกต่อการขนส่ง มีระบบอินเทอร์เน็ต และ สัญญาณโทรศัพท์ ที่สามารถใช้ได้ในพื้นที่กลุ่มเกษตรกร นอกจากนี้กลุ่มเกษตรกรยังจัดทำ webpage และ facebook ในชื่อวิสาหกิจชุมชนบ้านสันก้อเกิด เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ และ จำหน่ายสินค้าเกษตร ส่วนระบบสาธารณสุขมีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกพื้นที่ คุณภาพชีวิต ของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดี มีทรัพยากรในการผลิตที่อุดมสมบูรณ์

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตรของกลุ่ม (ข้าวแต๋นหน้าธัญพืช) จะขายส่ง ร้อยละ 100 โดยจะส่งไป ขายที่โรงแรม ร้อยละ 70 ตลาด ร้อยละ 20 และขายทั่วไป ร้อยละ 10 ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) สินค้าเกษตรของกลุ่ม มีการตรวจสอบคุณภาพสินค้า ความสวยงามของสินค้า บรรจุภัณฑ์เสมอ ถ้าหากไม่สมบูรณ์ทาง กลุ่มเกษตรกรจะเปลี่ยนให้ทันที การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) จะมี เงื่อนไขในการซื้อขาย คือ จะซื้อขายเป็นเงินสด

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มลูกค้ารายใหญ่ ซึ่งมีอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับเพิ่มขึ้นปีละ ร้อยละ 10 โดยในช่วงเทศกาลสินค้าเกษตรของกลุ่มจะขายได้จำนวนที่มากกว่าปกติ

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) ผู้ซื้อจะเดินทางไปซื้อสินค้าเกษตรจากผู้ขายด้วยตนเอง ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อ ความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) คือ ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความมั่นใจ ในตัวสินค้า เพราะก่อนสั่งซื้อสินค้าลูกค้าจะเข้ามาตรวจสอบคุณภาพของสินค้าก่อน นอกจากนี้

ทางกลุ่มเกษตรกรยังได้รับใบรับรองมาตรฐาน และมีเอกสารรับรองความสะอาด ปลอดภัย จาก สาธารณสุขอีกด้วย

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต แต่มีความได้เปรียบใน อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีตลาดหลักในขายสินค้าเกษตรของตนเอง

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายองค์กร คือ กลุ่มเกษตรกรต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และสร้าง ตลาดสินค้าให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ส่วนการแข่งขันภายในประเทศ (Domestic rivalry) มีคู่แข่งทางการตลาดมาก โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดลำปางเนื่องจากมีผู้ผลิตจำนวนมากและสินค้าเกษตร มีความหลากหลาย

5) รัฐบาล (Government)

องค์กรปกครองท้องถิ่นได้เข้ามาช่วยโดยให้งบประมาณสนับสนุนและอบรม ให้ความรู้แก่ทางกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาต่อยอดให้มีมาตรฐานและคุณภาพที่ดี นอกจากนี้ยังมี หน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือด้านความรู้ทั้งด้านการผลิต การแปรรูป และการเพิ่มประสิทธิภาพ ของเกษตรกร ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ องค์กรอาหารและยา สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกร ไม่มีเหตุสุดวิสัย หรือ โอกาสใด ๆ

สรุปแนวทางการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง คือ

(1) กลุ่มเกษตรกรควรได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและ หน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านแหล่งเงินทุน ด้านความรู้ ด้านการผลิต การบัญชี และ การตลาด เป็นต้น หน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร สำนักงานประมง จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอาหารและยา สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยข้าว และกรมพัฒนาที่ดิน เป็นต้น เกษตรกรจะได้มีองค์ความรู้มาใช้เป็นแนวทางใน การพัฒนาสินค้าของตนอย่างยั่งยืน

(2) การส่งเสริมในเรื่องเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ เพื่อการจัดการกระบวนการผลิต ซึ่งช่วยลดต้นทุนในการผลิต ย่นระยะเวลาในการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตรรวมถึง การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรให้ดียิ่งขึ้น

(3) การพัฒนาเกษตรกรรมใหม่ในพื้นที่ เพราะเยาวชนรุ่นใหม่จะมีความพร้อมในการรับองค์ความรู้ใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตร พัฒนาสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น และพัฒนาความหลากหลายของตัวสินค้าให้เข้ากับแต่ละกลุ่มลูกค้า

5.1.4 กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

กลุ่มมีสมาชิก จำนวน 14 คน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะมีทักษะและความชำนาญในด้านการเพาะปลูก ดูแล และเก็บเกี่ยวข้าว จากประสบการณ์และการเข้าร่วมอบรมจากหน่วยงานภายนอก ส่วนต้นทุนในการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต โดยจะมีค่าจ้างในการปลูกเหมาไร่ละ 1,200-1,300 บาท ประกอบไปด้วย ค่าเตรียมดิน ไร่ละ 1,000 บาท ค่าตัดหญ้า วันละ 250 บาท ค่ากำจัดวัชพืช คนละ 300 บาท/วัน ค่าเก็บเกี่ยว ไร่ละ 700 บาท ค่าขนส่งที่ขยวละ 100-150 บาท และกลุ่มเกษตรกรยังมีต้นทุนในด้านการจัดการ ได้แก่ ค่าปุ๋ยอินทรีย์ ไร่ละ 650 บาท ค่าน้ำหมัก 100-200 บาท ค่าน้ำไม่เกิน 100 บาท และค่าภาษีที่ดินภาษีโรงเรือน ปีละ 15 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่ของกลุ่มจะเป็นดินประเภท ดินร่วน โดยมีความสมบูรณ์เพราะมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มาแล้วกว่า 3 ปี สามารถใช้ในการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการปลูกข้าว และพื้นที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรจะอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำเหมืองธรรมชาติ และจะใช้แหล่งน้ำจากชลประทานเสริมเป็นบางครั้ง ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรมีความเหมาะสมในการทำการเกษตรเป็นอย่างมาก

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

กลุ่มเกษตรกรมีผู้นำที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต คือ คุณสมพล ไหมจันทร์ และยังเป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจได้ ในเรื่องระบบการปลูกข้าวด้วยวิธีธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านความรู้แก่กลุ่มเกษตรกรในเรื่องของการผลิต จาก สำนักงานเกษตรอำเภอสันป่าตอง ศูนย์วิจัยข้าว และกรมพัฒนาที่ดิน

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

กลุ่มเกษตรกรเคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน ในด้านการผลิต การทำปุ๋ยหมัก จำนวน 30,000 บาท และการปลูกพืชทดแทนในโครงการ ประชารัฐ จำนวน 400,000 บาท

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนที่สะดวกต่อการขนส่งสินค้าเกษตร มีระบบสื่อสาร ทั้ง อินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ แต่ไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ส่วนระบบสาธารณสุข มีน้ำประปาใช้อย่างทั่วถึง แต่ไฟฟ้ายังมีบางจุดยังไม่ครอบคลุมมากนัก คุณภาพชีวิตของ ประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตรของกลุ่ม (ข้าว) จะขายส่ง ร้อยละ 95 โดยจะขายให้กับบริษัทเอกชน และจะเก็บไว้บริโภคเอง ร้อยละ 5 ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพ ของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) ผู้ซื้อ (บริษัทรับซื้อรายใหญ่) จะเห็นถึงขั้นตอนใน การผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและมีมาตรฐาน และมีคุณภาพที่คงที่ โดยทางกลุ่มเกษตรกร จะขายข้าวเปลือกในกิโลกรัมละ 20 บาท และประกันราคาความเสียหาย กิโลกรัมละ 20 บาท และ ข้าวสีจะขายในกิโลกรัมละ 40 บาท การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) จะมีเงื่อนไขในการซื้อขาย คือ ซื้อขายสินค้าภายใน 10-15 วัน โดยจ่ายเป็นเงินสดให้แก่เกษตรกร

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มลูกค้ารายใหญ่ (บริษัท เดอะสุขชะเฮ้าส์ จำกัด) ซึ่งมีอัตราการเติบโตของความต้องการ สินค้าอยู่ในระดับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ราคาสินค้าเกษตรกลับลดลงจากปีที่ผ่านมา (ปี 2559)

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) ผู้ผลิตจะจัดส่งสินค้าเกษตรให้แก่ผู้ซื้อด้วยตนเอง ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อ

ความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) คือ ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในมาตรฐาน และคุณภาพที่คงที่ของตัวสินค้าของกลุ่มเกษตรกร

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง แต่กลุ่มเกษตรกรมีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต คือ กลุ่มเกษตรกรสามารถควบคุมปริมาณการผลิตได้ และสมาชิกในกลุ่มเกษตรกรสามารถดูแล ตรวจสอบกันได้อย่างทั่วถึง

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายองค์กร คือ กลุ่มเกษตรกรต้องการลดต้นทุนในการผลิตสินค้าเกษตร ส่วนเป้าหมายบุคลากร คือ เกษตรกรมีเป้าหมายต้องการพัฒนาสินค้าเกษตรจนสามารถส่งขาย ออกไปยังต่างประเทศได้ ต้องการขยายจำนวนสมาชิกในกลุ่มเกษตรกรให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาข้าวกล้อง และการพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์ให้เป็นเชิงธุรกิจ

5) รัฐบาล (Government)

กลุ่มเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือด้านความรู้ ทั้งเรื่องการผลิตข้าวในระบบอินทรีย์ให้มีประสิทธิภาพสูงที่สุด การผลิตน้ำหมักและปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการระบบฟาร์ม ในการควบคุมโรคและศัตรูพืชอื่น ๆ จากสำนักงานเกษตรอำเภอสันป่าตอง ศูนย์วิจัยข้าว กรมพัฒนาที่ดิน และเทศบาลตำบลบ้านแม

6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกร ไม่มีเหตุสุดวิสัย หรือ โอกาสใด ๆ

สรุปแนวทางการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐของกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง คือ

(1) การส่งเสริมการเกษตรแก่กลุ่มเกษตรกร เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกร และวิทยากรที่ให้ความรู้กับเกษตรกร เพื่อเกษตรกรจะได้นำความรู้นี้ไปใช้ในการพัฒนาฟาร์มของตนเอง ซึ่งการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบของการวิจัย โดยผลการวิจัยทางการเกษตร จะไม่เป็นจริงได้ ถ้าไม่ได้เผยแพร่ให้แก่เกษตรกรให้นำไปใช้ในการพัฒนาการเกษตรของกลุ่มต่อไป

(2) การส่งเสริมเกษตรกร โดยใช้หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการทำการเกษตรของกลุ่ม เพื่อให้เกษตรกรอยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี รักษาชีพในการทำการเกษตร โดยหันมาทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อสุขภาพที่ดีขึ้น ทั้งของผู้ผลิตและผู้บริโภค ลดปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในดิน และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมให้กลับมาดียิ่งขึ้น

(3) กลุ่มเกษตรกรควรได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านแหล่งเงินทุน ด้านความรู้ ด้านการผลิต การบัญชี และการตลาด เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรจะได้มีองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตมากยิ่งขึ้น จนสามารถพึ่งพาตนเองได้

(4) การส่งเสริมด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ แก่กลุ่มเกษตรกรเพื่อช่วยในการจัดการกระบวนการผลิต ช่วยลดต้นทุนในการผลิต ย่นระยะเวลาในการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตรรวมถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรให้ดียิ่งขึ้น เพื่อการเข้าสู่ตลาดอาเซียนที่มีการแข่งขันของสินค้าเกษตร (ข้าว) ที่สูงอย่างต่อเนื่อง

5.1.5 เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง
ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

เกษตรกรทำเป็นธุรกิจครอบครัว มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 3 คน โดยเกษตรกรจะมีความเชี่ยวชาญ ในด้าน โรคพืช การใช้สารอินทรีย์ และชนิดพันธุ์หอมหัวใหญ่ และการควบคุมปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี ส่วนต้นทุนในการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต โดยจะมีค่าจ้างในค่าเตรียมแปลงเพาะกล้าพันธุ์ 1,000 บาท ค่าเตรียมแปลงปลูก ไร่ละ 1,200 บาท ค่าปลูก ไร่ละ 2,200 บาท ตัดหญ้า วันละ 250 บาท ค่าเก็บเกี่ยว กิโลกรัมละ 50 สตางค์ และกลุ่มเกษตรกรมีต้นทุนในการจัดการ คือ ค่าเมล็ดพันธุ์ ไร่ละ 7,000 บาท ค่าปุ๋ย ไร่ละ 3,375 บาท ค่ายาฆ่าแมลง 1,000 บาท ค่ายาบำรุงรักษาโรคพืช 4,000 บาท ค่าเช่าที่ดิน ไร่ละ 2,500 บาท และค่าผ้าคลุมพลาสติก ไร่ละ 5,000 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

ในพื้นที่จะเป็นดินประเภท ดินร่วนปนทราย และดินเหนียว ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เช่น ข้าว หอมหัวใหญ่ ผักทุกชนิด ข้าวโพด และลำไย เป็นต้น ส่วนแหล่งน้ำในพื้นที่ของกลุ่มเกษตรกรจะอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำสาธารณะ และแหล่งน้ำลำคลองตามธรรมชาติ ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรมีความเหมาะสมในการทำการเกษตร และมีน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกพืช

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการผลิต การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ การเพาะกล้า การใช้ปุ๋ย (ทั้งเคมีและชีวภาพ) และการสังเกตอาการของพืช นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือด้านความรู้ให้แก่เกษตรกรในเรื่องการผลิต เรื่องการใช้ปุ๋ย และโรคพืชต่าง ๆ จาก เจ้าหน้าที่เกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

เกษตรกรไม่เคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงาน

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนขนส่งสินค้า แต่ในบางแห่งยังพบปัญหาด้านการขนส่ง (ถนนลูกรัง) ทำให้ไม่สะดวกต่อการขนส่งสินค้าทางการเกษตร ในพื้นที่มีระบบอินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ ส่วนระบบสาธารณสุขน้ำประปาจะมาจากคลองธรรมชาติและคลองสาธารณะ และไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตร (หอมหัวใหญ่) จะขายส่ง ร้อยละ 100 ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อมาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) แบ่งเป็น การเหมาซื้อ คิดเกรดตามความสวยงามของผลผลิต เช่น ต้นอวบ ทรงลำต้น และหัวสวย ตามเกรด 0,1,2,3 ซึ่งจะตกลงราคากันเองระหว่างผู้ซื้อและเกษตรกร ส่วนการซื้อขายเป็นกิโลกรัมราคาจะแตกต่างกันไปตามเกรดของสินค้า ซึ่งจะอ้างอิงราคาตลาด ณ เวลานั้น ส่วนการคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) จะมีเงื่อนไขในการซื้อขาย คือ ผู้ซื้อและเกษตรกรจะทำการซื้อขายภายใน 7-15 วัน และจะวางมัดจำ ร้อยละ 5 โดยไม่มีสัญญาในการซื้อขาย

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มพ่อค้าคนกลาง ซึ่งมีอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับเพิ่มขึ้น โดยกลไกของราคาขึ้นอยู่กับการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ และผู้ซื้อรู้จักสินค้าเกษตรโดยการบอกเล่าจากลูกค้ารายอื่น ๆ และบริเวณพื้นที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกหอมหัวใหญ่ ซึ่งพ่อค้าคนกลางจะรู้จักกันอยู่แล้ว

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) พ่อค้าคนกลางจะเดินทางไปซื้อสินค้าเกษตรด้วยตนเอง หน้าฟาร์มของเกษตรกร ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) คือ สินค้าเกษตรต้องมีคุณภาพดี และราคาถูก โดยปัจจัยความต้องการที่เกื้อหนุน คือ สหกรณ์ หอมหัวใหญ่ จะจัดหาเมล็ดพันธุ์และควบคุมเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

เกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเกษตรกรมีตลาดขายสินค้าเกษตรของตนเอง

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

เป้าหมายบุคลากร คือ เกษตรกรมีเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาคุณภาพหอมหัวใหญ่ให้ดียิ่งขึ้นไป และสามารถกำหนดราคาขายเองได้ ส่วนการแข่งขันภายในประเทศ (Domestic rivalry) มีการแข่งขันกันในประเทศ เช่น อำเภอแม่วาง อำเภอฝาง และจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นต้น

5) รัฐบาล (Government)

รัฐบาลมีการจำกัดช่วงและการนำเข้าหอมหัวใหญ่จากต่างประเทศ ทำให้เกษตรกรยังมีตลาดที่ส่งขายหอมหัวใหญ่อย่างต่อเนื่อง และทางกลุ่มยังได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนด้านความรู้ในการพัฒนาการผลิตหอมหัวใหญ่ในระบบอินทรีย์ และการทำตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ จากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง

6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกรยังไม่สามารถควบคุมในเรื่องของโรคพืชได้
สรุปแนวทางการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐของเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง คือ

(1) การส่งเสริมการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรและวิทยากรที่ให้ความรู้กับเกษตรกร เพื่อเกษตรกรจะได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการฟาร์มของตนเอง ซึ่งการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบของการวิจัย ผลการวิจัยจะต้องมีการเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรนำไปใช้ในการพัฒนาการเกษตรของกลุ่ม ทั้งด้านการผลิตและการตลาดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

(2) กลุ่มเกษตรกรควรได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านแหล่งเงินทุน ด้านความรู้ ด้านการผลิต การบัญชี และ

การตลาด เป็นต้น เพื่อเกษตรกรจะได้มีองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตมากยิ่งขึ้น และสินค้าเกษตรมีคุณภาพมาตรฐานอย่างยั่งยืนมากขึ้น

(3) การสร้างกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายที่เข้มแข็ง เพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การวางแผนการผลิต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของกันและกัน เป็นการสร้างความมั่นคงในอาชีพ และสร้างอำนาจในการต่อรองราคาสินค้าเกษตรในตลาดกลาง

5.1.6 กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง ผลการวิเคราะห์และประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition)

ปัจจัยในการดำเนินงาน หมายถึง สิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เข้าไปเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human resources)

สมาชิกกลุ่มมีจำนวน 20 คน โดยมีสมาชิกในกลุ่มที่มีทักษะและความชำนาญในด้านการผลิตลำไยให้ได้ผลผลิตที่สวยที่สุด ลูกใหญ่ ผิวสวย และรสชาติดี ส่วนต้นทุนในการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต โดยจะมีค่าจ้างในการเก็บผลผลิตวันละ 400 บาท/คน คัดเลือกขนาดของลำไย วันละ 200 บาท/คน แรงงานขึ้นต้นลำไยเก็บผลผลิตวันละ 400 บาท/คน ตัดแต่งกิ่ง วันละ 400 บาท และค่าพ่นยา ครั้งละ 1,750 บาท ส่วนต้นทุนในการจัดการ ได้แก่ ค่าพันธุ์พืช 6,750 บาท ค่าไม้ค้ำ 10,000 บาท ค่าน้ำมันและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,100 บาท และค่าภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือน ปีละ 175 บาท

1.2) ทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน (Physical resources)

พื้นที่ของกลุ่มมีคุณภาพของที่ดิน เป็นดินทราย ไม่อุ้มน้ำ ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เช่น ลำไย ส่วนแหล่งน้ำในพื้นที่ของกลุ่มเกษตรกรจะอยู่ใกล้กับชลประทานแม่แตงและทางกลุ่มมีการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อใช้ทางการเกษตร ดังนั้นสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และที่ตั้งของกลุ่มเกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้ แต่แหล่งน้ำที่ยังไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร

1.3) ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge resources)

กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิตลำไยพันธุ์ดีในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การปลูก การดูแล การให้น้ำ ตัดแต่งกิ่ง และการเก็บเกี่ยวผลผลิต

1.4) แหล่งเงินทุนต่าง ๆ (Capital resources)

เกษตรกรไม่เคยได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงาน

1.5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure resources)

พื้นที่มีถนนที่สะดวกต่อการขนส่งสินค้าเกษตร ในพื้นที่มีระบบอินเทอร์เน็ต และสัญญาณโทรศัพท์ ที่สามารถใช้ได้ในพื้นที่กลุ่ม ส่วนระบบสาธารณสุข มีน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับที่ดี

2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition)

2.1) ลักษณะความต้องการของผู้ซื้อ ในชุมชน/ประเทศ (Home demand composition)

โครงสร้างของสัดส่วนความต้องการสินค้า (Segment structure of demand) พบว่า สินค้าเกษตรของกลุ่ม (ลำไย) จะขายส่งโรงงานรับซื้อลำไยทั้งหมด ในส่วนความต้องการของผู้ซื้อ มาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า (Sophisticated and demand buyers) การซื้อขายจะแบ่งเป็น 4 เกรด ได้แก่ เกรด AA ราคา 26-34 บาท เกรด A ราคา 18 บาท เกรด B ราคา 8 บาท และเกรด C ราคา 1 บาท การคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้ซื้อ (Anticipatory buyer needs) จะมีเงื่อนไขในการซื้อขาย คือ การซื้อขายจะเป็นแบบวันต่อวัน ราคาของสินค้าเกษตรขึ้นอยู่กับกลไกราคาตลาด และซื้อขายเป็นเงินสดจ่ายให้แก่เกษตรกรทันที

2.2) ขนาดความต้องการและรูปแบบของการเติบโต (Demand size and pattern of growth)

สินค้าเกษตรของกลุ่มมีความต้องการในระดับประเทศ โดยผู้ซื้อหลัก คือ กลุ่มพ่อค้าคนกลาง (โรงงานรับซื้อลำไย) ซึ่งมีอัตราส่วนการเติบโตของความต้องการสินค้าอยู่ในระดับเพิ่มขึ้น แต่สินค้าเกษตรกลับราคาตกต่ำลง และปริมาณผลผลิตขึ้นอยู่กับสภาพอากาศที่ไม่สามารถควบคุมได้

2.3) ความเป็นสากลของความต้องการในประเทศ (Internationalization of domestic demand)

การเดินทางและเคลื่อนย้ายของผู้ซื้อ (Mobile or multinational local buyer) ผู้ซื้อจะเดินทางไปซื้อสินค้าด้วยตนเอง ส่วนอิทธิพลและปัจจัยที่มีต่อความต้องการในประเทศ (Influence on foreign needs) คือ ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความเชื่อถือในคุณภาพมาตรฐาน และความสดใหม่ในตัวสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกร

3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผู้ผลิต และความได้เปรียบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีตลาดขายสินค้าเกษตรของตนเอง

4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry)

กลุ่มเกษตรกรไม่มีเป้าหมายองค์กร เป้าหมายบุคคลากร และการแข่งขันภายในประเทศ

5) รัฐบาล (Government)

กลุ่มเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง ในด้านความรู้ เช่น การเพิ่มปริมาณผลผลิต การพัฒนาการทำปุ๋ยอินทรีย์ วิทยากรหลังการเก็บเกี่ยวที่ดี ส่งผลเสียแก่ต้นลำไยน้อยที่สุด การพัฒนาความรู้ด้านการผลิตลำไยในระบบอินทรีย์ เป็นต้น ทั้งนี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวงยังมีการแจกปุ๋ยอินทรีย์ที่นักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance)

กลุ่มเกษตรกรมักจะได้รับผลกระทบจากราคาสินค้าเกษตรที่ตกต่ำ และปริมาณผลผลิตขึ้นอยู่กับสภาพอากาศที่ไม่สามารถควบคุมได้

สรุปแนวทางการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐของกลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอต้นปาดทอง คือ

(1) กลุ่มเกษตรกรควรได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านแหล่งเงินทุน ด้านความรู้ ด้านการผลิต การบัญชี และการตลาด เป็นต้น ได้แก่หน่วยงานจาก กรมวิชาการเกษตร สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การอาหารและยา สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยข้าว และกรมพัฒนาที่ดิน เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการผลิตและการตลาดของสินค้า เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการทำการเกษตรและสามารถพึ่งพาตนเองได้

(2) เกษตรกรควรคำนึงถึงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่ ให้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม (การเพาะปลูกลำไยในระบบอินทรีย์) เพราะเยาวชนรุ่นใหม่จะมีความพร้อมในการรับองค์ความรู้ใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตร พัฒนาสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น และพัฒนาความหลากหลายของตัวสินค้าให้เข้ากับแต่ละกลุ่มลูกค้า

ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาคประชาคมอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีทั้งหมด 6 ประเด็น ซึ่งทั้ง 6 กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการมีแนวทางในการพัฒนาในแต่ละประเด็น ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 กลุ่มเกษตรกรมีแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐ ของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มเกษตรกร	ประเด็นที่					
	1	2	3	4	5	6
(1) กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลสันป่าเป้า อำเภอสันทราย	✓	✓	✓	✓		
(2) กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมภู ตำบลชมภู อำเภอสารภี	✓	✓	✓	✓	✓	
(3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตร บ้านสันกอเกิด ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง			✓	✓		✓
(4) กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง	✓	✓	✓	✓		
(5) เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง	✓		✓		✓	
(6) กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง			✓			✓
รวม	4	3	6	4	2	2

ที่มา: จากการวิจัย

ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมการเกษตรแก่กลุ่มเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรและวิทยากรที่ให้ความรู้กับกลุ่มเกษตรกร เพื่อเกษตรกรจะได้นำความรู้นี้ไปใช้ในการพัฒนาฟาร์มของตนเอง ปัจจุบันการส่งเสริมการเกษตรก็เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยผลการวิจัยทางการเกษตรจะไม่ใช่จริงได้ ถ้าไม่ได้เผยแพร่ให้แก่เกษตรกรให้นำไปใช้ในการพัฒนาการเกษตรของกลุ่ม มีจำนวน 4 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลสันป่าเป้า อำเภอสันทราย, กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่น

ตำบลชมภู ตำบลชมภู อำเภอสารภี, กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง และเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง

ประเด็นที่ 2 การส่งเสริมเกษตรกร โดยใช้หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง ในการทำการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรอยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี รักษาชีพในการทำการเกษตร โดยหันมาทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อสุขภาพที่ดีขึ้นทั้งของผู้ผลิตและผู้บริโภค ลดปัญหาดิน ขาดความอุดมสมบูรณ์ ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในดิน และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมให้กลับมา ดียิ่งขึ้น มีจำนวน 3 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย, กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมภู ตำบลชมภู อำเภอสารภี และ กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง

ประเด็นที่ 3 กลุ่มเกษตรกรควรได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านแหล่งเงินทุน ด้านความรู้ ด้านการผลิต การบัญชี และการตลาด เป็นต้น ได้แก่หน่วยงานจาก กรมวิชาการเกษตร สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เทศบาลตำบลต่าง ๆ ในพื้นที่ องค์การอาหารและยา สาธารณสุขจังหวัด เชียงใหม่ สหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยข้าว และ กรมพัฒนาที่ดิน เป็นต้น การเข้ามาช่วยเหลือด้านความรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถ พึ่งพาตนเองได้ มีจำนวน 6 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบล สันป่าเปา อำเภอสันทราย, กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมภู ตำบลชมภู อำเภอสารภี, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง, เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง และกลุ่มเกษตรกรปลูกลำไย ปลอดภัย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง

ประเด็นที่ 4 การส่งเสริมในเรื่องเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ เพื่อการจัดการ กระบวนการผลิต ซึ่งช่วยลดต้นทุนในการผลิต ย่นระยะเวลาในการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพทาง การเกษตรรวมถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรให้ดียิ่งขึ้น มีจำนวน 4 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย, กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมภู ตำบลชมภู อำเภอสารภี, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง และกลุ่มเกษตรกร ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง

ประเด็นที่ 5 การสร้างกลุ่มเกษตรกรเครือข่าย ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การวางแผน การผลิต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของกันและกัน เพื่อสร้างความมั่นคง ในอาชีพ ความร่วมมือกันที่เป็นประโยชน์ต่อการทำการเกษตรมีจำนวน 2 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่

กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่น ตำบลชมภู ตำบลชมภู อำเภอสารภี และเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง

ประเด็นที่ 6 การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ที่จะนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตร และพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น มีจำนวน 2 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง และกลุ่มเกษตรกรปลูกกล้วยปลอกกล้วย ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง

สรุปได้ว่าแนวทางการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาคประชาคมอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด คือ ประเด็นที่ 3 กลุ่มเกษตรกรควรได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านแหล่งเงินทุน ด้านความรู้ ด้านการผลิต การบัญชี และการตลาด เป็นต้น ได้แก่ หน่วยงานจาก กรมวิชาการเกษตร สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เทศบาลตำบลต่าง ๆ ในพื้นที่ องค์การอาหารและยา สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยข้าว และกรมพัฒนาที่ดิน เป็นต้น การเข้ามาช่วยเหลือด้านความรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้ คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมา คือ ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมการเกษตรแก่กลุ่มเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรและวิทยาการที่ให้ความรู้กับกลุ่มเกษตรกร เพื่อเกษตรกรจะได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาฟาร์มของตนเอง ปัจจุบันการส่งเสริมการเกษตรก็เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยผลการวิจัยทางการเกษตรจะไม่เป็นจริงได้ ถ้าไม่ได้เผยแพร่ให้แก่เกษตรกรให้นำไปใช้ในการพัฒนาการเกษตรของกลุ่ม และประเด็นที่ 4 การส่งเสริมในเรื่องเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ เพื่อการจัดการกระบวนการผลิต ซึ่งช่วยลดต้นทุนในการผลิต ย่นระยะเวลาในการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตรรวมถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรให้ดียิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 19.05 และเรียงตามลำดับ ดังนี้ ประเด็นที่ 2 การส่งเสริมเกษตรกรโดยใช้หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรอยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี รักอาชีพในการทำการเกษตร โดยหันมาทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อสุขภาพที่ดีขึ้นทั้งของผู้ผลิตและผู้บริโภค ลดปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในดิน และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมให้กลับมาดีขึ้น มีจำนวน 3 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย, กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่น ตำบลชมภู ตำบลชมภู อำเภอสารภี และกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลบ้านแม อำเภอ

สันป่าตอง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ประเด็นที่ 5 การสร้างกลุ่มเกษตรกรเครือข่าย ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การวางแผนการผลิต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของกันและกัน เพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ ความร่วมมือกันที่เป็นประโยชน์ต่อการทำการเกษตร และประเด็นที่ 6 การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ที่จะนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตร และพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 9.52

บทบาทอำนาจหน้าที่ของภาครัฐในการส่งเสริมการเกษตร

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ พบว่าในส่วนอำนาจและบทบาทหน้าที่ของภาครัฐในการส่งเสริมภาคการเกษตรหลัก ๆ คือ การวางแผนแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการเกษตรของไทย ทั้งการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนา การออกนโยบายช่วยเหลือเกษตรกร และการสร้างแนวทางในการพัฒนาด้านการเกษตร ผ่านองค์กรต่าง ๆ แก่เกษตรกรในแต่ละชุมชน ซึ่งหน่วยงานของภาครัฐที่ช่วยส่งเสริมภาคการเกษตร ได้แก่

1) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จะเน้นด้านการพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ระบบการผลิต บัณฑิตการผลิต และการแก้ปัญหาหนี้สิน และที่ดินทำกินของเกษตรกร การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร และยังจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มีการส่งเสริมในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ การใช้ Agri-Map การผลิตสินค้ามาตรฐาน และส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ผลผลิตมีมาตรฐาน มีตลาดรองรับ ลดต้นทุนการผลิต และการเพิ่มผลผลิต)

3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีการส่งเสริมการเกษตรภายในประเทศไทย โดยใช้แผนพัฒนาที่ 11 ที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการเกษตร การพัฒนาเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถพึ่งพาตนเองได้

4) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เขต 1 เชียงใหม่ มียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมภาคการเกษตร ทั้งหมด 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยเร่งสร้างเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร และส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวพระราชดำริ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการผลิต

โดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร สุดท้าย ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและภารกิจสนับสนุน โดย เร่งรัดฟื้นฟูเศรษฐกิจ การเกษตร การพัฒนาปรับปรุงและขยายระบบชลประทาน การพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรที่ดิน และทรัพยากรประมง

5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล) ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการจัดทำแผนการพัฒนาในส่วนท้องถิ่น และสามารถดำเนินการ โดยตรงแก่เกษตรกรในชุมชน สามารถเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนด้าน การเกษตร ซึ่งในองค์กรจะมีฝ่ายที่รับผิดชอบด้านการเกษตรโดยตรง คือ ฝ่ายนโยบายและแผนฯ หรือนักวิชาการเกษตร

